

คู่มือการปฏิบัติงาน สำหรับเจ้าหน้าที่

ตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดสระแก้ว
(การตรวจหนังสือเดินทาง)

การตรวจหนังสือเดินทาง (Passport Control)

หลักทั่วไปในการตรวจหนังสือเดินทางขาเข้า

1. พนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจตรวจบุคคลและพาหนะทั้งปวงที่เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร เว้นแต่ในกรณีที่พาหนะนั้นใช้ในราชการโดยเฉพาะ
2. บุคคลหรือพาหนะที่ออกไปนอกราชอาณาจักรต้องผ่านการตรวจจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ที่ทำการตรวจคนเข้าเมือง ซึ่งตั้งอยู่ตามช่องทางที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศในราชกิจจานุเบกษา
3. บุคคลต่างด้าวทุกคน เมื่อเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร ไม่ว่าจะโดยพาหนะประเภทใด หรือเดินเท้ามีหน้าที่ต้องกรอกรายการในเอกสารบัตรขาเข้า หรือ บัตร ตม.6 (Arrival Card) ยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่พร้อมกับหนังสือเดินทาง หรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางของตน เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจรายการในหนังสือ หรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง
4. เมื่อเห็นว่าถูกต้อง และพนักงานเจ้าหน้าที่แพทย์ได้ตรวจโรคแล้วไม่ปรากฏมีโรคต้องห้ามข้อใดข้อหนึ่งที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง (เฉพาะประเทศที่กำหนดให้ต้องตรวจโรคก่อน) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประทับตราตรวจอนุญาตตามประเภทการตรวจลงตราของบุคคลต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักร ในหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางแก่ผู้ถือ

การตรวจหนังสือเดินทางไทย

1. กรณีผู้โดยสารคนไทยมี 2 สัญชาติและใช้หนังสือเดินทาง 2 เล่ม ให้ตรวจอนุญาตในหนังสือเดินทางเล่มสัญชาติที่ใช้เดินทางออกนอกราชอาณาจักรเพียงสัญชาติเดียว โดยประเทศไทยยึดหลักการมีสัญชาติเดียวตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ
2. กรณีคนไทยถือหนังสือเดินทางที่ออกจากต่างประเทศ ในหนังสือเดินทางไม่มีตราประทับขาออก ให้ตรวจสอบข้อมูลการเดินทางออกจากระบบคอมพิวเตอร์และประทับตราในหนังสือเดินทางเล่มใหม่โดยหมายเหตุได้ตราประทับขาเข้าว่า “ตราขาออกอยู่เล่มเก่า”
3. คนไทยถือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง CI : Certificate of Identity หากมีหลักฐาน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ได้ตรวจสอบแล้วว่าเป็นคนไทยและได้เดินทางออกตามช่องทางด่านอนุญาตถูกต้อง ให้ตรวจอนุญาตเข้าราชอาณาจักรไทย
4. คนไทยเดินทางเข้าราชอาณาจักรโดยถือหนังสือเดินทาง UN เล่มเดียว ให้ตรวจสอบหลักฐานการเป็นคนไทยและให้อนุญาตเข้าราชอาณาจักรในหนังสือเดินทาง UN และหมายเหตุได้ตราประทับขาเข้าว่า “คนไทย”
5. กรณีหนังสือเดินทางไทยหมดอายุ กรณีตรวจสอบได้ว่า ผู้โดยสารเป็นคนสัญชาติไทย ซึ่งตรวจสอบได้จากบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน หรือหลักฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร ในระบบ POLIS และสามารถตรวจสอบย้อนหลังได้ว่ามีข้อมูลการเดินทางออก ให้ตรวจอนุญาตเข้าราชอาณาจักรได้ตามปกติ
6. คนไทยเดินทางออกนอกราชอาณาจักร ผ่านช่องตรวจหนังสือเดินทางอัตโนมัติ (Automatic Channel) ซึ่งไม่มีตราประทับขาออกในหนังสือเดินทาง และเมื่อเดินทางกลับเข้ามาผ่านช่องตรวจหนังสือเดินทางปกติ ให้ประทับตราอนุญาตและหมายเหตุได้ตราประทับขาเข้าว่า OUT-A
7. คนไทยที่ไม่ได้เดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรตามช่องทางด่านตรวจคนเข้าเมือง เขตท่า สถานีหรือท้องที่ และตามกำหนดเวลาอนุญาต มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 62 แห่ง พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522

การตรวจหนังสือเดินทางต่างชาติ

1. ผู้ถือหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางซึ่งมีสัญชาติของประเทศที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ได้รับสิทธิยกเว้นการตรวจลงตราเพื่อการท่องเที่ยว (ผ.30) ให้เข้ามาในราชอาณาจักรได้หลายครั้ง ครั้งละไม่เกิน 30 วัน

2. เว้นแต่การเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรทางช่องทางอนุญาตของด่านตรวจคนเข้าเมืองที่มีเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านให้อยู่ในราชอาณาจักรได้ครั้งละไม่เกิน 15 วัน นับแต่วันที่เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร ยกเว้น ผู้ถือหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางของกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำ 7 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ แคนาดา ฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี และญี่ปุ่น ให้อยู่ในราชอาณาจักรได้ครั้งละไม่เกิน 30 วัน นับแต่วันที่เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร

สำหรับคนสัญชาติมาเลเซียที่เดินทางเข้ามาทางช่องทางอนุญาตฯ ที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศมาเลเซีย ให้อยู่ในราชอาณาจักรได้ครั้งละไม่เกิน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร

3. คนไร้สัญชาติที่ถือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางจะไม่ได้รับยกเว้นการตรวจลงตราและจะต้องขอรับการตรวจลงตราก่อนเดินทางมาประเทศไทย

4. ผู้ถือหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อการประชุมหรือการแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศ ซึ่งรัฐบาลไทยเป็นเจ้าภาพ หรือที่ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้อง จะได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรได้ไม่เกิน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร

5. กรณีคนสัญชาติเกาหลีใต้ถือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางซึ่งเป็นเอกสารที่รัฐบาลเกาหลีได้ออกให้แก่คนสัญชาติตน ไม่ใช่ Stateless ให้อนุญาตพำนักเพื่อการท่องเที่ยวไม่เกิน 30 วัน

6. เอกสาร Re-entry permit to Japan หรือ Entry and Exit to Vietnam ใช้เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรไทยต้องขอรับการตรวจลงตราจากสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลไทยก่อน เพราะเป็นเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางที่ออกให้แก่คนสัญชาติอื่นหรือคนไร้สัญชาติ (Stateless) ที่พำนักในประเทศนั้น

7. ผู้ถือหนังสือเดินทางฮ่องกง ได้รับการยกเว้นการตรวจลงตราสำหรับระยะเวลาพำนักไม่เกิน 30 วัน ทั้งนี้ เนื่องจากรัฐบาลไทยและรัฐบาลเขตปกครองพิเศษฮ่องกงได้ลงนามในความตกลงว่าด้วยการยกเว้นการตรวจลงตรา เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 มีผลให้ผู้ถือหนังสือเดินทางของไทยและหนังสือเดินทางของเขตปกครองพิเศษฮ่องกงได้รับการยกเว้นการตรวจลงตราสำหรับการเดินทางเข้า - ออกหรือผ่านดินแดนไทยหรือเขตปกครองพิเศษฮ่องกงแล้วแต่กรณี โดยพำนักไม่เกิน 30 วัน

8. ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง “การอนุญาตให้บุคคลต่างด้าวบางจำพวกเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ พ.ศ.2543” ให้บุคคลต่างด้าวซึ่งเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ ณ สำนักงานเศรษฐกิจและวัฒนธรรมไทเป มีสิทธิได้รับใบอนุญาตพิเศษเพื่อการเข้าประเทศประเภท (ข) (Special Entry Permit (B)) และได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราวสำหรับใช้ได้ไม่จำกัดจำนวนครั้ง เป็นเวลา 3 ปี โดยการเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรครั้งแรก ให้อนุญาตเป็นเวลา 3 ปี นับแต่วันที่เดินทางเข้ามาและสามารถเดินทางเข้า - ออกได้ไม่จำกัดจำนวนครั้ง โดยไม่ต้องขอรับการตรวจลงตรา (Re-entry Visa) เพื่อกลับเข้ามาในราชอาณาจักร ไม่ต้องรายงานตัวทุก 90 วัน และเมื่อครบกำหนดที่ได้รับอนุญาตให้พำนักในราชอาณาจักร 3 ปี แล้วให้ขออนุญาตต่อในราชอาณาจักรได้ ทั้งนี้ การอนุญาตให้พำนัก การขออนุญาตต่อ ให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมทุกกรณี

9. การตรวจหนังสือเดินทาง หรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางของผู้ถือบัตร APEC ให้ตรวจสอบว่าที่ด้านหลังของบัตรได้ระบุ THA และบัตรยังมีอายุการใช้งานอยู่หรือไม่ หากทุกอย่างถูกต้อง ให้จดหมายเลขบัตร APEC ไว้ในช่องวีซ่าบนบัตร ตม.6 และอนุญาตพำนักได้ไม่เกิน 90 วัน หากบัตรไม่ได้ระบุคำว่า THA หรือบัตรหมดอายุ จะต้องได้รับการตรวจลงตราที่ถูกต้อง หรือจะต้องเป็นประเทศที่ได้รับยกเว้นการตรวจลงตราตามกฎหมาย จึงจะตรวจอนุญาตให้พำนักในราชอาณาจักรได้

10. บุคคลต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวซึ่งได้รับการตรวจลงตราประเภท อัยาศัยไมตรี (Courtesy Visa) ให้อนุญาตไม่เกิน 90 วัน

11. บุคคลสัญชาติลาว ผู้ถือหนังสือเดินทางธรรมดาของประเทศลาวสามารถเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรได้ โดยยกเว้นการตรวจลงตราได้ไม่เกิน 30 วัน อนุญาตตามสิทธิ ผผ.30 โดยหนังสือเดินทางนั้นต้องมีอายุการใช้งานไม่น้อยกว่า 6 เดือน มิฉะนั้นจะต้องขอรับการตรวจลงตราจากสถานทูตหรือสถานกงสุลไทยก่อน (คำสั่ง สตม. ที่ 301/2547 เรื่อง ความตกลงระหว่างรัฐบาลราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ว่าด้วยการยกเว้นการตรวจลงตราสำหรับผู้ถือหนังสือเดินทางธรรมดา) โดยการยกเว้นให้เฉพาะผู้ถือหนังสือเดินทางเท่านั้น ส่วนผู้ถือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางไม่ได้ยกเว้นการตรวจลงตรา (ผผ.30)

กรณีหนังสือเดินทางธรรมดาของประเทศลาวมีอายุไม่ถึง 6 เดือน แต่ได้รับการตรวจลงตราเพื่อการท่องเที่ยวให้พิจารณาตรวจอนุญาตตามประเภทการตรวจลงตรานั้น เนื่องจากเป็นการตรวจลงตราประเภทอื่น มิใช่ การได้รับสิทธิการยกเว้นตรวจลงตรา ผผ.30 จึงไม่ต้องนำหลักเกณฑ์หนังสือเดินทางต้องมีอายุใช้งานไม่น้อยกว่า 6 เดือน มาพิจารณา

12. หนังสือเดินทางธรรมดาของประเทศกัมพูชา สามารถเดินทางเข้าประเทศไทยได้โดยยกเว้นการตรวจลงตราได้ 14 วัน อนุญาตตามสิทธิ ผผ.14 โดยหนังสือเดินทางต้องมีอายุการใช้งานไม่น้อยกว่า 6 เดือน มิฉะนั้น จะต้องขอรับการตรวจลงตราจากสถานทูตหรือสถานกงสุลไทยก่อน โดยการยกเว้นการตรวจลงตรา (ผผ.14) ยกเว้นให้เฉพาะผู้ถือหนังสือเดินทางเท่านั้น ส่วนผู้ถือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางไม่ได้รับการยกเว้นการตรวจลงตรา (ผผ.14)

กรณีหนังสือเดินทางธรรมดาของประเทศกัมพูชามีอายุไม่ถึง 6 เดือนแต่ได้รับการตรวจลงตราเพื่อการท่องเที่ยวให้พิจารณาตรวจอนุญาตตามประเภทการตรวจลงตรานั้น เนื่องจากเป็นการตรวจลงตราประเภทอื่น มิใช่การได้รับสิทธิการยกเว้นการตรวจลงตรา ผผ.14 จึงไม่ต้องนำหลักเกณฑ์เรื่องหนังสือเดินทางต้องมีอายุใช้งานไม่น้อยกว่า 6 เดือน มาพิจารณา

13. กรณีบุคคลต่างด้าวสัญชาติเมียนมา ลาว กัมพูชาได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราวเพื่อทำงานภายใต้ความร่วมมือด้านการจ้างแรงงาน Non-LA ให้ตรวจอนุญาต 2 ปี หากประสงค์จะเดินทางออกนอกราชอาณาจักรก่อนครบกำหนด จะต้องทำ Re-entry เพื่อรักษาสถานะเดิมไว้ และตรวจอนุญาตตามสิทธิที่เหลืออยู่

การตรวจอนุญาตบุคคลต่างด้าวที่มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นรายปี

ถิ่นที่อยู่ คือ สิทธิที่จะได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรได้เป็นการถาวร และสิทธิดังกล่าวก่อให้เกิดผลประโยชน์ดังนี้

1. อยู่เมืองไทยได้เป็นการถาวร
 2. สามารถนำชื่อเข้าทะเบียนบ้าน ทร.14 ได้
 3. บุตรที่เกิดในราชอาณาจักรไทยย่อมได้สัญชาติไทย (กรณีทั้งบิดาและมารดาเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร)
 4. ขอแปลงสัญชาติเป็นไทยได้ เมื่ออยู่ครบ 5 ปี นับตั้งแต่วันที่ได้รับใบสำคัญถิ่นที่อยู่
- โดยบุคคลต่างด้าวจะมีสิทธิขอถิ่นที่อยู่ ได้ในกรณีดังต่อไปนี้
- ต้องได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว (Non-Immigrant Visa)
 - ต้องอยู่ติดต่อกันไม่น้อยกว่า 3 ปี
 - ต้องไม่ใช่ผู้เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาของศาลไทย หรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ เว้นแต่ เป็นโทษสำหรับความผิดลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดที่ได้รับการยกเว้นในกฎหมาย
 - หากมีอายุ 14 ปี ขึ้นไปต้องผ่านการตรวจสอบประวัติจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ใบสำคัญถิ่นที่อยู่ (Certificate of Residence)

ใบสำคัญถิ่นที่อยู่ เป็นเอกสารที่ออกให้แก่บุคคลต่างด้าวที่ได้สิทธิมีถิ่นที่อยู่และสามารถใช้ได้ตลอดไป แต่ถ้าเดินทางออกนอกราชอาณาจักร ต้องนำใบสำคัญถิ่นที่อยู่นั้น ไปให้เจ้าหน้าที่ทำหลักฐานการแจ้งออก (สลักหลัง) ตามมาตรา 50 (1) แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 และต้องกลับเข้ามาในราชอาณาจักรภายใน 1 ปี นับตั้งแต่วันที่ทำการสลักหลังแจ้งออก ใบสำคัญถิ่นที่อยู่นั้น จึงยังคงใช้ได้ต่อไป แต่ถ้าไม่เดินทางกลับเข้ามาภายใน 1 ปี ใบสำคัญถิ่นที่อยู่ดังกล่าวเป็นอันใช้ไม่ได้ ตามมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522

ดังนั้น ผู้ปฏิบัติงานขาเข้าต้องตรวจสอบการสลักหลังว่า “คนภายใน” ดังกล่าวได้กลับเข้ามาภายในกำหนดอนุญาตหรือไม่ หากไม่ได้กลับเข้ามาภายในกำหนด ให้ดำเนินการสอบปากคำเพื่อนัดให้บุคคลต่างด้าวไปรายงานตัวเพื่อขอทบทวนสิทธิเดิมต่อไป

ข้อสังเกต เมื่อทำการสลักหลังแล้ว “คนภายใน” สามารถเดินทางเข้า - ออกได้ในระยะเวลา 1 ปี โดยไม่จำกัดจำนวนครั้ง แต่ทั้งนี้ จะต้องสอดคล้องกับ Non-Quota Immigrant Visa ว่าได้ขอเป็นแบบ Single หรือ Multiple และอายุวีซ่าเป็นสำคัญ หากการตรวจลงตราประเภท Non-Quota Immigrant Visa หมดอายุ แต่รายการสลักหลังยังมีอายุใช้ได้อยู่ ให้นัดบุคคลต่างด้าวไปรายงานตัวที่ บก.ตม.1 หรือที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนาอยู่ เพื่อขอทบทวนสิทธิเดิม กรณีที่รายการสลักหลังหมดอายุการใช้งาน ไม่ว่าจะการตรวจลงตราประเภท Non-Quota Immigrant Visa ยังมีอายุใช้ได้หรือไม่ก็ตาม ให้ดำเนินการ ดังนี้

1. กรณีบุคคลต่างด้าวเป็นบุคคลสัญชาติของประเทศที่ได้รับการยกเว้นการตรวจลงตรา หากขอรับการตรวจลงตรามาจากสถานทูตหรือสถานกงสุลไทยในต่างประเทศ ก็ให้ประทับตราตรวจอนุญาตตามประเภทการตรวจลงตราแล้วแต่กรณี หากไม่ได้รับการตรวจลงตรามาก่อน ให้ประทับตราอนุญาตประเภท ผผ.14, ผผ.30, ผผ.90, หรือ ผ.15 แล้วแต่กรณี

และหากบุคคลต่างด้าวมีความประสงค์จะมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรอีก ให้แนะนำบุคคลต่างด้าวดังกล่าว ไปรายงานตัวที่ บก.ตม.1 (งานขอมิถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร) หรือที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดที่บุคคลต่างด้าวผู้นั้นมีภูมิลำเนาอยู่

2. กรณีบุคคลต่างด้าวเป็นบุคคลสัญชาตินอกเหนือจากที่กล่าวข้างต้น หากขอรับการตรวจลงตรามาจากสถานทูตหรือสถานกงสุลไทยในต่างประเทศ ให้ผู้ตรวจดำเนินการเช่นเดียวกับข้อ 1.

กรณีไม่ได้ขอวีซ่ามาจากสถานทูตหรือสถานกงสุลไทยแยกได้ เป็น 2 วิธี ได้แก่

- 2.1 กรณีเป็นบุคคลสัญชาติ 19+1 ประเทศ ที่สามารถขอรับการตรวจลงตรา ประเภท Visa on Arrival ให้ไปขอรับการตรวจลงตราก่อน แล้วเจ้าหน้าที่จะประทับตราอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรประเภท TR-15

โดยหากบุคคลต่างด้าวประสงค์จะมีถิ่นที่อยู่อีก ให้แนะนำไปรายงานตัวที่ บก.ตม.1 (งานขอมิถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร) หรือที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนาอยู่

2.2 กรณีเป็นบุคคลสัญชาติที่ไม่สามารถขอ Visa on Arrival ได้ และไม่ได้รับยกเว้น การตรวจลงตรา ให้ยึดหนังสือเดินทางและใบสำคัญถิ่นที่อยู่ ส่ง บก.ตม.1 (งานขอมิถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร) หรือที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนาอยู่ และนัดบุคคลต่างด้าวให้ไปรายงานตัว

ส่วนกรณีการตรวจบุคคลต่างด้าวที่มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร หรือ “คนภายใน” ที่ประสงค์จะสละถิ่นที่อยู่ ให้ดำเนินการ ดังนี้

- ตรวจหนังสือเดินทางตามปกติ
- ยึดใบสำคัญถิ่นที่อยู่และใบสำคัญประจำตัวบุคคลต่างด้าว เพื่อส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในกรณีบุคคลต่างด้าวมีเฉพาะใบสำคัญประจำตัวบุคคลต่างด้าวอย่างเดียวให้ยึดไว้และให้หมายเหตุในใบสำคัญถิ่นที่อยู่และใบสำคัญประจำตัวบุคคลต่างด้าวด้วยข้อความ ดังต่อไปนี้

“ข้าพเจ้า..... สัญชาติ..... มีความประสงค์สละ
ภูมิลำเนาในประเทศไทย วันที่..... จึงขอมอบ
ใบสำคัญถิ่นที่อยู่เลขที่..... ลงวันที่..... และ
ใบสำคัญประจำตัวบุคคลต่างด้าวให้เจ้าพนักงานตรวจคนเข้าเมืองไว้
ด้วยความสมัครใจ จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

ลงชื่อ..... (ผู้ขอสละภูมิลำเนา)

ลงชื่อ..... (ผู้บันทึก)”

“ผู้นี้เป็นคนภายในมีความประสงค์ที่จะสละภูมิลำเนาในราชอาณาจักร
ไทยจึงลงลายมือ ชื่อไว้เป็นหลักฐาน

ลงชื่อ..... (ผู้แจ้ง)

ลงชื่อ..... (ผู้รับแจ้ง)”

การประทับตราอนุญาตให้บุคคลต่างด้าวที่ได้รับการอำนวยความสะดวก (ตามความในมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522) อยู่ในราชอาณาจักร

การตรวจประทับตราอนุญาตให้แก่บุคคลต่างด้าวผู้ถือหนังสือเดินทางทูตและหนังสือเดินทางราชการ สำหรับประเทศที่ได้ทำความตกลง ยกเว้น การตรวจลงตรา หนังสือเดินทางทูตและหนังสือเดินทางราชการกับรัฐบาลไทย (Non-30, Non-90) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง ผู้ตรวจพบ ประทับตราอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรได้ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในความตกลง โดยไม่ต้องขอรับการตรวจลงตราจากสถานทูต หรือสถานกงสุลไทยในต่างประเทศ และไม่ต้องขอรับ Re-entry Visa ในการเดินทางเข้า – ออก ครึ่งต่อไปเช่นกัน เมื่อเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองผู้ตรวจพบ ประทับตราอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเท่าระยะเวลาที่ได้รับการอำนวยความสะดวกไว้ตามสิทธิเดิม

สำหรับบุคคลต่างด้าวที่ถือหนังสือเดินทางทูตหรือหนังสือเดินทางราชการของประเทศที่ไม่ได้ทำความตกลงยกเว้นการตรวจลงตรากับรัฐบาลไทย ซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักร และได้รับการอำนวยความสะดวกตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 เมื่อเดินทางออกไป และกลับเข้ามาอีก ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบหนังสือเดินทาง หรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางว่าบุคคลผู้นั้นได้ขอรับการตรวจลงตรา (Re-entry Visa) จากกระทรวงการต่างประเทศตามที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรไว้ก่อนที่จะเดินทางออกไปหรือไม่ หรือได้รับการตรวจลงตราจากสถานทูตหรือสถานกงสุลไทยในต่างประเทศหรือไม่ หากปรากฏหลักฐานว่าได้มีการขอสงวนสิทธิดังกล่าว หรือได้รับการตรวจลงตราแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประทับตราอนุญาตให้บุคคลผู้นั้นอยู่ในราชอาณาจักรได้เท่าระยะเวลาที่ได้รับอนุญาตไว้ตามสิทธิเดิม

การตรวจอนุญาตบุคคลต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อปฏิบัติหน้าที่ ณ สำนักงานเศรษฐกิจ และวัฒนธรรมไทเป ใบอนุญาตพิเศษเพื่อการเข้าประเทศ (Special Entry Permit (B))

บุคคลต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อปฏิบัติหน้าที่ ณ สำนักงานเศรษฐกิจและวัฒนธรรมไทเป มีสิทธิได้รับใบอนุญาตพิเศษเพื่อการเข้าประเทศประเภท (ข) (Special Entry Permit (B)) และได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว สำหรับใช้ได้ไม่จำกัดจำนวนครั้งเป็นเวลา 3 ปี

เมื่อบุคคลผู้ถือใบอนุญาตพิเศษเพื่อการเข้าประเทศประเภท (ข) เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร ครั้งแรก ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองตรวจอนุญาตให้พำนักอยู่ในราชอาณาจักรเป็นเวลา 3 ปี นับแต่วันที่เดินทางเข้ามาครั้งแรก แล้วหมายเหตุ Non-B การเดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรของบุคคลดังกล่าวให้กระทำได้ไม่จำกัดจำนวนครั้ง โดยไม่ต้องขอรับการตรวจลงตราเพื่อกลับเข้ามาในราชอาณาจักรอีก (Re-entry Visa) ถ้าระยะเวลาอนุญาตในครั้งแรกเหลืออยู่เท่าใด ให้อนุญาตเท่าระยะเวลาที่เหลืออยู่นั้น

การอนุญาตอยู่ต่อในราชอาณาจักร เป็นการชั่วคราว ภายหลังจากที่ครบกำหนดเวลาการอนุญาตแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง โดยความเห็นชอบของกระทรวงการต่างประเทศ มีอำนาจอนุญาตได้ครั้งละไม่เกิน 1 ปี และการอนุญาตให้พำนักอยู่ต่อ ไม่ต้องขอรับการตรวจลงตราเพื่อกลับเข้ามาในราชอาณาจักร (Re-entry Visa)

สำหรับการเดินทางกลับเข้ามาหลังจากที่ได้รับอนุญาตอยู่ต่อในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองตรวจอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเท่าระยะเวลาที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ต่อ

หลักทั่วไปในการตรวจหนังสือเดินทางขาออก

1. พนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจตรวจบุคคลและพาหนะทั้งปวงที่เดินทางออกไปนอกราชอาณาจักร เว้นแต่ในกรณีที่พาหนะนั้นใช้ในราชการโดยเฉพาะ
2. บุคคลหรือพาหนะที่เดินทางออกนอกราชอาณาจักร ต้องผ่านการตรวจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองซึ่งตั้งอยู่ตามช่องทางที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การตรวจหนังสือเดินทางไทย

1. กรณีผู้โดยสารคนไทยมี 2 สัญชาติและใช้หนังสือเดินทาง 2 เล่ม ให้ปฏิบัติดังนี้
 - 1.1 โดยทั่วไปจะต้องใช้หนังสือเดินทางไทยเดินทางออกนอกราชอาณาจักร แต่มีบางกรณีที่หนังสือเดินทางไทยหมดอายุหรือยกเลิกเล่ม ผู้โดยสารจะขอใช้หนังสือเดินทางเล่มต่างชาติเดินทางออก เมื่อเจ้าหน้าที่ตรวจพบจะไม่อนุญาตให้เดินทางออก เนื่องจากกรณีหนังสือเดินทางต่างชาติไม่ได้ตรวจประทับตราอนุญาตให้เข้าราชอาณาจักร หรือไม่มีตราขาเข้า และไม่สามารถพิสูจน์ทราบว่าจะอยู่ในราชอาณาจักรในฐานะบุคคลต่างด้าวเกินกำหนดอนุญาตหรือไม่ จะแนะนำให้ทำหนังสือเดินทางไทยก่อน แล้วจึงเดินทางออกนอกราชอาณาจักรได้
 - 1.2 กรณีคนไทยเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร โดยใช้หนังสือเดินทางต่างชาติ เมื่ออยู่ในราชอาณาจักรไทยเกินกำหนดอนุญาต ไม่ประสงค์จะเสียค่าปรับ และจะใช้หนังสือเดินทางไทยเดินทางออกนอกราชอาณาจักร หากเจ้าหน้าที่ตรวจพบด้วยระบบคอมพิวเตอร์ จะไม่ตรวจอนุญาตให้เดินทางออก ต้องใช้หนังสือเดินทางต่างชาติเล่มที่ใช้เดินทางเข้ามาเดินทางออก และต้องเสียค่าปรับกรณีอยู่เกินกำหนดอนุญาต
2. คนไทยเมื่อทำหนังสือเดินทางเล่มใหม่ หนังสือเดินทางเล่มเก่าจะถูกยกเลิกการใช้ หากตรวจพบบุคคลสัญชาติไทยนำหนังสือเดินทางไทยเล่มที่ถูกยกเลิกมาใช้เดินทางออก เจ้าหน้าที่จะไม่ตรวจอนุญาตให้เดินทางออกนอกราชอาณาจักร เนื่องจากไม่มีหนังสือเดินทางอันถูกต้องและสมบูรณ์ แนะนำให้ผู้โดยสารนำหนังสือเดินทางเล่มใหม่มาใช้เดินทางออกนอกราชอาณาจักร
๓. กรณีคนไทยนำหนังสือเดินทางที่ถูกยกเลิกมาใช้และอ้างว่ามีหนังสือเดินทางเล่มเดียว ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบระบบหนังสือเดินทางไทย โดยนำหมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน 13 หลัก ตรวจสอบในระบบคอมพิวเตอร์จะพบว่าบุคคลนั้นมีหนังสือเดินทางมากกว่า 1 เล่ม โดยจะต้องใช้หนังสือเดินทางเล่มล่าสุดเดินทางออกนอกราชอาณาจักร ทั้งนี้ หนังสือเดินทางที่ถูกยกเลิก โดยกระทรวงการต่างประเทศจะไม่สามารถนำมาใช้ในการเดินทางได้อีก

การตรวจหนังสือเดินทางต่างชาติ สำหรับบุคคลที่ไม่ได้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย

1. ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของหนังสือเดินทาง โดยให้ใช้ความรอบคอบเป็นพิเศษ วันหมดอายุ ความเรียบร้อยของเอกสารทุกหน้า ไม่มีร่องรอยการแก้ไข หากสงสัยให้ขอคูบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรอื่นที่ทางการรับรอง
2. ตรวจสอบบุคคลที่ถือหนังสือเดินทางว่าเป็นบุคคลคนเดียวกับบุคคลที่ปรากฏในหนังสือเดินทางหรือไม่
3. บันทึกข้อมูลผ่านคอมพิวเตอร์ระบบตรวจคนเข้าเมือง เพื่อตรวจสอบว่าเป็นบุคคลที่ทางการห้ามเดินทางออกนอกราชอาณาจักร หรือมีหมายจับ หรือถูกอายัดตัวยับยั้ง หรือหนังสือเดินทางถูกแจ้งยกเลิกแล้วหรือไม่
4. เมื่อข้อมูลถูกต้องตรงกันแล้ว ให้ตรวจสอบเป้าหมายต่างๆ ของทางราชการและ บันทึกข้อมูลการเดินทางออก ระหว่างตรวจสอบหากพบปัญหาหรือข้อสงสัยใด ให้นายตำรวจผู้ควบคุมรับไปดำเนินการตรวจสอบต่อไป
5. ประทับตราตรวจอนุญาตขาออกในหนังสือเดินทางในหน้าที่มีคำว่า “Visa” หรือ “ตรวจลงตรา” แล้วส่งคืนหนังสือเดินทาง

การตรวจอนุญาตบุคคลต่างด้าวที่มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร

เมื่อบุคคลต่างด้าวจะเดินทางออกนอกราชอาณาจักร หากมีความประสงค์จะกลับเข้ามาในราชอาณาจักรอีก จะต้องนำใบสำคัญถิ่นที่อยู่ไปให้พนักงานเจ้าหน้าที่สลักหลัง ทำหลักฐานการแจ้งออกไปนอกราชอาณาจักรเพื่อกลับเข้ามาอีก และจะต้องขอรับการตรวจลงตราประเภทคนเข้าเมือง นอกกำหนดจำนวนบุคคลต่างด้าว (Non-Quota Immigrant Visa) เสียก่อน โดยสามารถดำเนินการ ได้ ณ กองบังคับการตรวจคนเข้าเมือง 1 ศูนย์ราชการ ถ.แจ้งวัฒนะ กรุงเทพฯ หรือ ณ ที่ตั้งของด่านตรวจคนเข้าเมืองประจำจังหวัดที่มีด่านตรวจคนเข้าเมืองตั้งอยู่

สำหรับขั้นตอนและวิธีปฏิบัติในการตรวจอนุญาตบุคคลต่างด้าวที่มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร มีดังนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง ตลอดจนการตรวจลงตราเพื่อที่จะกลับเข้ามาในราชอาณาจักร (Non-Quota Immigrant Visa) และความสมบูรณ์ของรายการสลักหลังการแจ้งออกในใบสำคัญถิ่นที่อยู่ซึ่งมีอายุใช้งาน 1 ปี นับแต่วันที่ทำการสลักหลังแจ้งออก
2. หากบุคคลต่างด้าวที่มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรประสงค์จะสละถิ่นที่อยู่ เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองขาออกจะต้องยึดใบสำคัญถิ่นที่อยู่และใบสำคัญประจำตัวบุคคลต่างด้าวไว้ด้วย
3. ตรวจสอบเปรียบเทียบบุคคลที่ถือหนังสือเดินทางกับที่ปรากฏในหนังสือเดินทางและใบสำคัญถิ่นที่อยู่ว่าเป็นบุคคลเดียวกันหรือไม่
4. บันทึกข้อมูลผ่านคอมพิวเตอร์ระบบตรวจคนเข้าเมือง พิมพ์หมายเลขถิ่นที่อยู่ ชื่อ นามสกุลไทย ถ่ายรูปผู้ถือหนังสือเดินทาง เมื่อตรวจสอบข้อมูลถูกต้องตรงกันแล้ว ให้บันทึกข้อมูลและตรวจสอบบุคคลเป้าหมายและบัญชีเฝ้าดู
5. ประทับตราตรวจอนุญาตขาออกในหนังสือเดินทาง ใบสำคัญถิ่นที่อยู่ พร้อมลงลายมือชื่อเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจอนุญาต และได้ตราประทับให้หมายเหตุ “คนภายใน” และคืน เอกสารการเดินทาง

การตรวจอนุญาตบุคคลต่างด้าวที่เกิดในประเทศไทย

การตรวจหนังสือเดินทางของบุคคลต่างด้าวที่เกิดในประเทศไทย ซึ่งหนังสือเดินทางออกโดยสถานทูตของชาตินั้นๆ ในประเทศไทย บุคคลต่างด้าวที่เกิดในประเทศไทยจะต้องแจ้งการเกิดต่อนายทะเบียนท้องถิ่นหรือที่ทำการเขต ตามพระราชบัญญัติทะเบียนราษฎร แล้วนำสูติบัตรพร้อมกับหนังสือเดินทางมาให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการตรวจก่อนเดินทางออกนอกราชอาณาจักร

สำหรับขั้นตอนและวิธีปฏิบัติในการตรวจอนุญาตบุคคลต่างด้าวที่เกิดในประเทศไทย มีดังนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง
2. เนื่องจากไม่มีตราขาเข้า ให้ตรวจสอบการแจ้งเกิด (สูติบัตร)
3. บันทึกข้อมูลการเดินทางออกผ่านคอมพิวเตอร์ระบบตรวจคนเข้าเมือง
4. ประทับตราตรวจอนุญาตขาออกในหนังสือเดินทาง และหมายเหตุใต้ตราประทับขาออกว่า “เด็กเกิดในประเทศไทย โรงพยาบาล.....สูติบัตรเลขที่.....ออกให้โดย และวันเดือนปีที่แจ้งเกิด.....”
5. ส่งคืนหนังสือเดินทาง

การตรวจอนุญาตคนไทยที่ถือหนังสือเดินทางต่างชาติ

ให้ดำเนินการตรวจอนุญาตเช่นเดียวกันกับการตรวจหนังสือเดินทางของบุคคลต่างด้าว

การตรวจหนังสือเดินทางร่วม

1. กรณีเป็นคนไทยถือหนังสือเดินทางร่วม มักพบในข้าราชการ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจที่เดินทางไปดูงานเป็นหมู่คณะ ให้ตรวจอนุญาตเหมือนหนังสือเดินทางไทย โดยตรวจลักษณะเดียวกันจนครบทุกคน และประทับตราขาออกรอยตราเดียวพร้อมหมายเหตุระบุจำนวนคนใต้ตราประทับ
2. กรณีเป็นบุคคลต่างด้าว มักพบในลักษณะครอบครัว ให้ตรวจอนุญาตเหมือนตรวจหนังสือเดินทางต่างชาติทั่วไป และประทับตราขาออกรอยตราเดียว แล้วหมายเหตุจำนวนคนใต้รอยตราประทับขาออก